

Delgivningskvitto

Byggnadsminnesförklaring av Ekholms fotoateljé på fastigheten Kalleberga 5:8 i Ronneby kommun

Beslut om byggnadsminnesförklaring

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § kulturmiljölagen (KML) (SFS 1988:950), Ekholms fotoateljé på fastigheten Kalleberga 5:8 i Ronneby kommun för byggnadsminne. Avgränsningen av byggnadsminnet har markerats med skraffering på bifogad karta, bilaga 3.

Skyddsbestämmelser

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § samma lag (KML) följande skyddsbestämmelser:

1. Ateljén får ej flyttas eller rivras eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras exteriört. Den skylt som sitter på fasaden får inte flyttas eller avlägnas.
2. Interiören, omfattande planlösning, fast inredning, snickerier och ytskikt, får ej förändras. Med fast inredning avses elinstallationer och vägglampor i anslutning till mörkrum, dörrar, dörrfoder, fönster, fönsteromfattningar, listverk, bröstningar, kamin, väggfasta skåp, arbetsbänk, vask samt golv.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med lämpliga material och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Det område kring byggnaden som skrafferats på kartan, bilaga 3, får inte utan länsstyrelsens tillstånd ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Området skall hållas i sådant skick att bebyggelsemiljöns karaktär och utseende inte förvanskas.

Enligt 3 kap 21 § KML gäller beslutet om byggnadsminnesförklaring även om det överklagas.

Om frågan uppkommer att ändra byggnadsminnet i strid mot skyddsbestämmelserna skall tillstånd sökas hos länsstyrelsen, som enligt 3 kap 14 § KML får lämna tillstånd till ändringen om särskilda skäl finns.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Växjö. Se bilaga 1.

Beslut om ersättning

Med stöd av 3 kap 10 § KML beslutar Länsstyrelsen att ersättning för det intrång som skyddsbestämmelserna medför fastigheten Kalleberga 5:8 ska utgå med 218 750 kronor till fastighetsägaren Ronneby kommun.

Överklagande

Beslut om ersättning kan inte överklagas.

Redogörelse för ärendet

Fråga om att förklara Ekholms fotoateljé på fastigheten Kalleberga 5:8 i Ronneby kommun för byggnadsminne väcktes av Lars Svensson den 16 januari 2008.

Dokumentation och åtgärdsförslag har utförts i december 2008 av Daniel Melchert vid God Bostad Kulturmiljökonsult på uppdrag av länsstyrelsen.

Förslag på beslut har skickats till Ronneby kommun och Riksantikvarieämbetet. Ronneby kommun motsäger sig inte en byggnadsminnesförklaring av fastigheten men önskade att Länsstyrelsen skulle göra en ersättningsutredning på grund av kommunens begränsning av fastigheten i samband med beslutet.

Motivering

Kallinge

Kallinge är ett tidigare brukssamhälle strax norr om Ronneby med cirka 5000 invånare. I samhället anlades 1888 Kallinge Jernverk AB, sedermera Kockumverken, en verksamhet som kom att bli definierande för orten. På järnverket tillverkades bland annat spisar och radiatorer. Anläggningen kompletterades även med ett emaljeringsverk beläget i närliggande Ronneby. Av stor betydelse för industrietableringen var att Mellersta Blekinge Järnväg öppnade 1889. Kallinge låg strax utanför bansträckningen, men det löstes genom att en kilometerlång godsbanan drogs från stationen i Djupadal till järnverket.

Under 1900-talet växte ett typiskt brukssamhälle upp kring järnverket. Vid seklets mitt hade industrin en arbetsstyrka på omkring 1 000 personer, att jämföra med ortens 4 000 invånare 1960. Bostadsbebyggelsen i Kallinge härrör huvudsakligen från 1950-, 60- och 70-talen, en period då orten var ett livskraftigt samhälle. Under 1970-talet inträffade en brytningstid då ekonomiska problem för Kockums medförde att verksamheten i Kallinge antingen avvecklades eller avyttrades. 1986 lades trafiken ned på godsbanan och några år efteråt, 1991, upphörde även driften vid järnverket. Idag präglas Kallinge av närheten till Ronneby flygplats och den i anslutning till flygplatsen belägna flygflottillen F17. Flygplatsen var ursprungligen avsedd för militära ändamål men används idag även för civilt flyg, vilket varit en bidragande faktor till Kallinges utveckling efter järnverkets nedläggning.

Ekholms fotoateljé - historik

Oscar Ekholm föddes år 1900 som ett av sju syskon. Efter sju års folkskola började han arbeta på järnverket. När Ekholm var 18 år drabbades han av spanska sjukan och kunde efter detta inte jobba vidare på Kockums. Både Oscar och hans bror Gunnar var fotointresserade och efter konvalescensen började Oscar som lärling hos fotografen Astrid

Carlie i Ronneby. Carlie hade tidigare varit anställd hos fotografen Hanna Karlsson som fotograferade på Ronneby brunn. Tack vare brunnsrörelsen fanns en fototradition i Ronneby med en dominans av kvinnliga fotografer. Förutom de kunskaper som Ekholm förvärvade under sin lärlingstid hos Carlie medtog han även en del av hennes utrustning och använde i sin egen verksamhet.

Ekholm arbetade till en början i hemmet med enkla medel, ett upphängt lakan tjänade som fond, men allt eftersom efterfrågan på fototjänster ökade utvidgades rörelsen. 1931 byggde Ekholm en ateljé med mörkrum på en tomt som han förvärvat av sin far. Ateljén byggde han själv efter ritningar uppgjorda 1929. Till skillnad från flera andra samtida ateljéer byggde Ekholm en dagsljusateljé som inte var beroende av elektriskt ljus. Ekholm moderniserade sedan aldrig ateljén utan fortsatte att fotografera med hjälp av dagsljus även om han så småningom kompletterade med olika armaturer.

Byggnadsbeskrivning

Ekholms ateljé är uppförd i ett egnahemskvarter. Byggnaden är belägen på en 600 kvadratmeter stor tomt, likvärdig med de övriga i kvarteret. Den lilla ateljén har entré och skyltfönster i gaveln som ligger mot gatan. Byggnaden är uppförd med en regelstomme och klädd i blåmålade panel med vita snickerier. Sadeltaket är täckt med tvåkugiga rödbruna betongpannor som ersatte det ursprungliga papptaket vid en renovering på 1980-talet. Byggnaden utmärks på långsidan åt öster av det stora ateljéfönstret som löper från sockel till takfot och även fortsätter i ett takfönster.

Ateljén är indelad i tre delar: ett väntrum som ursprungligen innehöll kunddisk, ateljé med glasade vägg- och takytor åt nordost och mörkrummet med sitt lilla fönster för dagsljusinsläpp till förstoringsapparat. Under byggnaden finns en källare indelad i två utrymmen. Över väntrummet finns ett litet vindsutrymme.

Tomtens trädgård har tidigare brukats som fond för fotografering men underhålls inte idag. Spår av tidigare bruk märks dock i mångfalden av fruktträd, buskar och växter, bland annat päron- och äppleträd och nyponbuskar, som alltjämt finns kvar. I trädgården finns även en stenlagd gång och en brunn med tillhörande pump som vittnar om tidigare användning. I tomtens nordvästra hörn finns även ett uthus, tillkommet innan ateljén uppfördes. Uthuset har en sockel av huggen gråsten och är uppförd med regelstomme klädd i rödmålade locklistpanel. Uthuset fungerade som fikarum och förvaringsutrymme och innehöll även ett dass.

Kulturhistoriskt värde

Ekholms fotoateljé är en, i sitt slag, unik anläggning med ursprungligt utseende, inredning och inventarier. Byggnaden är typisk för hur små fotoateljéer såg ut på mindre orter under 1900-talets första hälft, men få av dessa finns bevarade i sitt ursprungliga skick. Ateljén representerar en hundraårig epok av fotografin och visar inte enbart på Oscar Ekholms tid som fotograf och dennes fotografiska gärning, utan berättar även om de kvinnliga fotografer som varit hans lärare och inspirationskällor.

Ateljéns interiör med bevarade inventarier har ett mycket stort upplevelsevärde och präglas av ett långvarigt och kontinuerligt brukande. Mindre detaljer som elinstallationer är omistliga. Anläggningen är byggd och gestaltad för det ändamål som det alltid haft

och har inte i någon större utsträckning förändrats under årens lopp. Sammantaget förmedlas en helhetsbild av den verksamhet som bedrivits i ateljén under hela den tid den brukats.

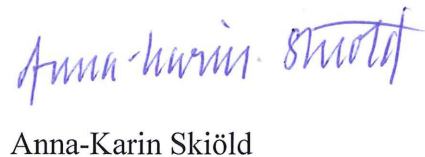
Det finns för närvarande 87 byggnadsminnen i Blekinge län. 57 av dessa ligger i Karlskrona kommun och hör i huvudsak till det militära arvet. I Ronneby kommun finns endast sex byggnadsminnen, som dock visar viktiga och representativa delar av kommunens historia. Sett till hela landets byggnadsminnen är byggnadskategorin fotoateljéer endast representerad i två andra fall, i Torsås i Kalmar län och i Burträsk i Västerbottens län, varav ateljén i Torsås är en mindre fristående byggnad liknande Ekholms fotoateljé.

Sammantaget har Ekholms fotoateljé ett synnerligen högt kulturhistoriskt värde och uppfyller därmed kriterierna för att förklaras som byggnadsminne.

I detta ärende har landshövding Berit Andnor Bylund beslutat, bebyggelseantikvarie Anna-Karin Skiöld varit föredragande och jurist Benita Andersson varit deltagande.

Berit Andnor Bylund

Anna-Karin Skiöld

Bilagor:

1. Hur man överklagar
2. Översiktskarta
3. Karta över byggnadsminnets avgränsning
4. Dokumentation inför byggnadsminnesförklaring

Kopia med bilagor till:

Riksantikvarieämbetet

Kopia med bilaga 2, 3 och 4 till:

Blekinge Museum

Kopia med bilaga 2 och 3 till:

Centralsdiariet
BM-registret

Kopia med laga kraft till:

Ronneby kommun, miljö- och byggnadsnämnden
Lantmäterimyndigheten i Blekinge län

Översikt över byggnadsminnets position, utdrag ur topografiska webbkartan.

ÖVERSIKT **KALLINGE**
Ateljéns position markerad **Skala 1:30 000**

Byggnadsminnets avgränsning, utdrag ur topografiska webbkartan.

AVGRÄNSNING
Skyddsområde

KALLINGE
Skala 1:1 000

